

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 170/05-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. M., bytom D., zastúpeného advokátom JUDr. P. Ž., D., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom (do 1. januára 2005 pred zlúčením s Okresným súdom Trenčín pôvodne na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom) pod sp. zn. NM Er 1010/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM Er 1010/99 **p o r u š i l** základné právo M. M., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM Er 1010/99 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. M. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisíc tristodva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. Ž., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 25. augusta 2005 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. M., bytom D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. Ž., D., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom (do 1. januára 2005 pred zlúčením s okresným súdom pôvodne na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom) pod sp. zn. NM Er 1010/99.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 20. júla 1997 podal na Exekútorskom úrade v T. „návrh na vykonanie exekúcie pre zaplatenie 430 000 Sk“. Súdna exekútorka vydala 22. októbra 1999 pod č. k. EX 511/99-9 upovedomenie o začatí exekúcie, proti ktorému podal povinný 10. novembra 1999 námietky. Súdna exekútorka námietky predložila Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom na rozhodnutie až 17. januára 2001. Predmetná vec bola prevzatá okresným súdom 1. januára 2005 v súvislosti so zrušením Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom. Podľa tvrdenia sťažovateľa o námietkach okresný súd dosiaľ nerozhodol. Uvedený postup okresného súdu považuje sťažovateľ za porušenie čl. 48 ods. 2.

3. Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa označeného článku ústavy, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 400 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa 26. septembra 2005 (Spr. 1390/05) k veci vyjadril poverený predseda okresného súdu.

Právny zástupca sťažovateľa nevyužil možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu (v podaní z 12. októbra 2005 len uviedol, že súhlasí s tým, „*aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania vo veci*“).

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označeného článku ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Ústavný súd zo sťažnosti sťažovateľa a k nej pripojených písomností, z vyjadrenia okresného súdu a zo spisu sp. zn. NM Er 1010/99 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

A

1. Súdny exekútor Mgr. E. M., Exekútorský úrad pri Okresnom súde v T. (ďalej len „exekútor“), požiadal 27. júla 1999 okresný súd o udelenie poverenia na výkon

- exekúcie vo veci oprávneného, t. j. sťažovateľa, proti povinnému M. Š. z D. (ďalej len „povinný“) pre zaplatenie 430 000 Sk.
2. Okresný súd 24. septembra 1999 udelil pre súdneho exekútora poverenie č. 5304-002317 na vykonanie exekúcie vo veci sp. zn. Er 1010/99, Ex 511/99. Povinný podal 10. novembra 1999 proti exekúcii námietky.
 3. Exekútor 9. júna 2000 predložil okresnému súdu „*spisový materiál..., aby súd rozhodol o námietkach*“, a dodatočne na základe výzvy okresného súdu 17. januára 2001 aj požadované písomnosti vrátane námietok povinného.
 4. Okresný súd 6. februára 2002 predvolal sťažovateľa a povinného na pohovor, ktorého termín stanovil na 15. február 2002. Povinný sa 13. februára 2002 ospravedlnil z dôvodu pobytu mimo územia Slovenska.
 5. Na výsluchu (pohovore) sťažovateľ oznámil adresy dvoch svedkov, ktorých žiadal vypočuť (J. G. a I. P.).
 6. Okresný súd 15. februára 2002 predvolal povinného a svedkov na pohovor, termín ktorého stanovil na 7. marec 2002. Na č. 1. 25 a 26 súdneho spisu sú prehlásenia vyššie menovaných svedkov zo 14. novembra 2001 (ich podpisy overené notárom 13. februára 2002), že žiaden z nich „... *nikdy nebol pri odovzdávaní peňazí, sumy 430 000 Sk dňa 28. mája 1999 M. Š. pánovi M. M.*“.
 7. Na výsluchu konanom 7. marca 2002 (prítomný sťažovateľ, jeho právny zástupca a povinný) povinný tvrdil, že peniaze sťažovateľovi „*vyplatil*“ 28. mája 1999 pred vyššie uvádzanými svedkami. Okresný súd rozhodol, že výsluch bude pokračovať 22. marca 2002 a svedkovia budú predvedení prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru N. (požiadavka bola doručená Obvodnému oddeleniu Policajného zboru N. 8. marca 2002). Polícia 28. marca 2002 oznámila okresnému súdu, že I. P. sa zdržiava v Nemecku a J. G. nebol v čase pokusu o predvedenie v mieste svojho trvalého bydliska.
 8. Exekútor 2. septembra 2003 žiadal okresný súd o zaslanie rozhodnutia o námietkach povinného.
 9. Právny zástupca sťažovateľa 9. júla 2004 žiadal „*konajúci súd o oznámenie, či už bolo o námietkach povinného rozhodnuté*“.

10. Okresný súd 30. septembra 2004 vyzval povinného na predloženie „*originálu, prípadne overenej fotokópie dohody o vyrovnaní pôžičky...*“ na preukázanie jeho tvrdenia (výzva doručená povinnému 9. októbra 2004). Povinný výzvu splnil 20. októbra 2004 osobným doručením notárom overenej (20. október 2004) listiny, podľa ktorej sťažovateľ za prítomnosti svedkov I. P. a J. G. prevzal 28. mája 1999 sumu 430 000 Sk.
11. Exekútor 10. novembra 2004 urgoval zaslanie rozhodnutia o námietkach povinného.
12. Sudca okresného súdu Ing. M. M. poveril 1. júna 2005 vyššiu súdnu úradníčku Bc. R. Š. «*konaním a rozhodovaním vo veciach „Er“ napadnutých bývalým sudcom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom.*»
13. Podľa úradného záznamu z 21. júna 2005 vyššia súdna úradníčka konštatovala („*bolo zistené*“), „*že bude potrebné vykonať konfrontáciu medzi oprávneným..., povinným... a svedkami...*“
14. Vyššia súdna úradníčka 12. júla 2005 vyzvala povinného na predloženie originálu listiny označenej ako „*Vyrovnanie pôžičky*“ z 28. mája 1999 v lehote 10 dní.
15. Vyššia súdna úradníčka 8. septembra 2005 predvolala na výsluch stanovený na 13. október 2005 účastníkov konania a svedkov I. P. a J. G. (o doručenie predvolania svedkov požiadala Obvodné oddelenie Policajného zboru).
16. Súdny spis sp. zn. NM Er 1010/99 bol predložený ústavnému súdu 30. septembra 2005.

B

V odpovedi sp. zn. Spr. 2102/05 z 27. júna 2005 na sťažovateľovu sťažnosť na prietahy v konaní zo 6. júna 2005 predseda okresného súdu uviedol, „...*Vaša sťažnosť je prípustná a tiež opodstatnená... Táto situácia však nebola spôsobená Okresným súdom Trenčín, ktorý predmetnú vec prevzal až dňa 1. 1. 2005 v súvislosti so zrušením Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, ktorý bol vo veci konajúcim súdom.*“

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. NM Er 1010/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietahov (...)“.

2. Poverený predseda okresného súdu vo vyjadrení sp. zn. Spr 1390/05 z 26. septembra 2005 podal chronologický popis priebehu doterajšieho konania a uviedol: „... *Rozhodovanie o námietkach povinného proti exekúcii patrí v rozhodovacej praxi všeobecných súdov k bežným. Vzhľadom na túto skutočnosť nepokladám predmetnú právnu vec za skutkovo, či právne zložitú... Z predmetného súdneho spisu sp. zn. NM Er 1010/99 som nezistil žiadne prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku... Z predmetného súdneho spisu sp. zn. NM Er 1010/99 som nezistil žiadne prietahy v konaní, ktoré by spôsobil sťažovateľ alebo iný účastník konania. Prietahy v konaní však boli spôsobené súdnou exekútorkou, ktorá bola poverená súdom vykonaním predmetnej exekúcie. Súdna exekútorka námietky povinného proti exekúcii, ako aj vyjadrenie oprávneného k nim doručila súdu na rozhodnutie až dňa 17. 1. 2001, hoci tieto jej boli doručené už dňa 10. 11. 1999, resp. 25. 11. 1999. Súdna exekútorka tak spôsobila prietahy v konaní za obdobie od 10. 11. 1999 (podanie námietok povinným proti exekúcii u súdnej exekútorke) do 17. 1. 2001 (predloženie námietok povinného súdu)... Som toho názoru, že prietahy v konaní, ktoré spôsobil Okresný súd Trenčín, resp. bývalý Okresný súd Nové Mesto nad Váhom možno konštatovať za obdobie od 17. 1. 2001 (deň predloženia námietok povinného súdu) do 6. 2. 2002 (sudca stanovil termín výsluchu oprávneného a povinného) a za obdobie od 28. 3. 2002 (súdu doručená správa príslušného OO PZ o dôvodoch nepredvedenia svedkov k výsluchu) do 8. 9. 2005 (stanovenie nového termínu výsluchu účastníkov a svedkov)... Prietahy v konaní, ktoré boli pôsobené Okresným súdom Trenčín, resp. bývalým Okresným súdom Nové Mesto nad Váhom vo vyššie uvedených obdobiach možno považovať za zbytočné...“.*

3. Právny zástupca sťažovateľa nevyužil možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu (pozri bod 4 I. časti odôvodnenia).

4. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Iba prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto pre naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd o veci iba konal a nerozhodol o nej s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa naplní, ako to konštantne judikuje ústavný súd, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (napr. I. ÚS 41/02, III. ÚS 87/02 a ďalšie).

5. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

5.1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd je toho názoru, že doterajšia dĺžka konania nebola v posudzovanej veci závislá od zložitosti (právnej alebo faktickej) veci vedenej v konaní pred okresným súdom a ani vyvolaná správaním sťažovateľa (pozri bližšie chronologický prehľad úkonov predmetného súdneho konania – bod A II. časti odôvodnenia). Napokon, potvrdil to vo svojom vyjadrení aj poverený predseda okresného súdu (pozri bod 2 III. časti odôvodnenia).

5.2. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a z na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné prietahy v období

- od 17. januára 2001 (predloženie námietok súdu) do 6. februára 2002 (predvolanie účastníkov na pohovor) t. j. vyše jedného roka,
- od 28. marca 2002 (oznámenie policajného orgánu) do 30. septembra 2004 (výzva povinnému), t. j. vyše dvoch rokov a šiestich mesiacov,
- od 20. októbra 2004 (odpoveď povinného na výzvu) do 12. júla 2005 (výzva povinnému), t. j. vyše ôsmich mesiacov,

teda spolu v trvaní vyše štyroch rokov a dvoch mesiacov okresný súd nevykonal úkony smerujúce k rozhodnutiu o námietkach povinného (resp. bol nečinný).

V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že prihliadol aj na ďalšie predĺženie konania, a to od 10. novembra 1999 (podanie námietok povinným proti exekúcii) do 17. januára 2001 (predloženie námietok okresnému súdu) t. j. v trvaní vyše 14 mesiacov, spôsobeného súdnou exekútorkou (pozri bod 2 a 3 II. časti odôvodnenia).

5.3. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

5.4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1. Sťažovateľ požadoval „s poukazom na uvedené prieťahy v konaní“ priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 400 000 Sk.

6.2. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia základného práva sťažovateľa (pozri body 5.1 až 5.3 tejto časti), ako aj na skutočnosť, že okresný súd ako vecne príslušný štátny orgán nepostupoval v súlade s účelom konania o výkon rozhodnutia, ktorým je dosiahnutie urýchleného vymoženía povinnosti (práva) uloženej vykonateľným rozhodnutím, považuje za primerané vo výške 50 000 Sk.

6.3. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie (sťažnosť) z 1. augusta 2005. Odmena za jeden úkon právnych služieb je (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 výpočtového základu 15 008 Sk) 2 501 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za dva úkony právnych služieb) 5 302 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2005